

הדעת והשמחה

(אותיות דליבא, מאמר רכב)

הנה כתוב (בראשית כט, ג): "וְנֶאֱסַפוּ שָׁמָּה כָּל הַעֲדָרִים וַגְּלִלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר". פירוש, כל הרועים נתנו כוחם כדי לגלול את האבן הגדולה. אמנם "ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו' ויגש יעקב ויגל", וברש"י: כמי שמעביר את הפקק מעל פי הצלוחית, מלמד שכוחו גדול. פירוש: **כאשר באה רחל, שהיא בחינת השכינה הקדושה** - אז ראה יעקב שכוחו גדול והוא בעצמו יכול לגלול את האבן. כי טרם שראה את השכינה נראה היה שהאבן כבדה ובלתי ניתנת להסרה אלא בעזרת הרועים, אבל כשרואה את השכינה מתברר שהמכשול היותר גדול אינו יכול לעמוד בפני האדם.

כוחה של למעלה מהדעת

מה יכול אם כן לעשות אדם שאינו רואה כי כוחו עמו? הוא אינו רואה שהוא מסוגל לגודל המשימה הרוחנית? - אדם יכול להחליף את מצב רוחו רק בזמן שמבטל את דעתו ואומר: דעתי אינה שוה כלום ואני הולך למעלה מהדעת. כי למעלה מהדעת זה הכלי לרוחניות. אי לזאת, אדם שדעתו אומרת לו: חסר לך זה וזה וזה, ועכ"ז הוא מאמין שיכולים ללכת למעלה מהדעת - הוא יכול להגיע לשמחה.

השתיה בפורים

אמנם אין זה דבר פשוט להתגבר למעלה מהדעת, וככל שיש לאדם יותר חסרונות - צריך הוא למעלה מהדעת גדול יותר. כי מי שיש לו דעת ואפילו מעט - מבין שאי אפשר לו לאדם בלא דעת.

על כן המנהג בפורים הוא לשתות. אנשים מחזיקים את דעתם שהיא דבר כל כך נעלה - והנה מראים להם מה קורה כאשר משקים אותה עם קצת משקה. הדעת מביאה מחשבות שמשפילות אותו עד כדי כך שמרגיש מיואש, א"כ הדעת מביאה את האדם לידי דיכאון. אבל אם הוא יכול להתגבר על הדעת - אז להיפך, הוא בא לידי שמחה.

כוחה של הרוח

אפשר רק למשול על כך משל, עפ"י מעשה שמספרים מהמגיד מקוזניץ. בזמנו היה איש עני שלא היה בביתו מה לאכול. ביום הפורים שלח המגיד לקרוא לו אליו. משהגיע, אמר לו: לך והבא איזה משלוח מנות. זה היהודי היה בעל - חוב, את השכירות לא יכל לשלם עד שהפריץ איים להושיבו בבית הסוהר. הוא הרגיש שהוא אבוד - ובמצב זה המגיד אמר לו תביא משלוח מנות!

עלה בדעתו ונכנס לקרעטשמעא (פונדק, בית מזיגת יין), אע"פ שהיה חייב כסף ליהודי בעל המקום, וכך אמר לו: תן לי בקבוק יין ואשלם לך אחר כך, ואם לאו - הלא פורים היום! נשמע לו אותו היהודי ונתן לו מבוקשו. משם הוא המשיך לבית המאפה של שכנו היהודי ושוב חזר על דבריו וגם שם מבוקשו נתמלא, כך גם בחנות הפירות וכו'. המוכרים התפעלו משמחת פורים שלו ונתנו לו מבוקשו, עד שעלה בידו לאסוף כדי הצורך והוא הלך למגיד והביא לו משלוח מנות. המגיד כיבדו בעוגות ויין והוא נעשה שמח ביותר.

לאחר מכן בא לביתו בשמחה ומאור פנים וקרא: פורים היום. אמרו בני ביתו: בוודאי הוא השתגע, הלא הבית ריקם ואין מאומה לאכול. תיכף הלך למכולת וכו' ואמר להם כנ"ל: תנו לי הנצרך לסעודה ואשלם אחר כך, ואם לאו - הלא פורים היום. בעלי החנויות התפעלו מהשמחה שלו וכך הביא לביתו מכל טוב והם עשו את סעודת הפורים. בעיצומה של הסעודה נכנס שלוחו של הפריץ להזכיר כי המועד האחרון לפרעון החוב ממשמש ובא. השיב היהודי: פורים היום. הלכו ואמרו זאת לפריץ והוא אמר לעבדיו: הביאו אותו אלי. משהגיע - אמר גם לפריץ: פורים היום וכו'.

הנמשל: במצב של למעלה מהדעת כל הטרדות בטלות. בלמעלה מהדעת יש כוח אחר המכניע את כל הכוחות.